

bolj to dejstvo, da so zadnje razpisano službo na družebni šoli v Trstu rajši oddali učiteljici kakor pa učitelju, akoravno je na tej šoli skoro protizakonito število učiteljic. Zakaj postopa tako, menda odbor najboljše ve.

Jako značilno, da ne rečemo kaj hujšega, je tudi to-le dejstvo. Pred nekaj leti je »Zaveza avstrij. jugoslovanskih učiteljskih društev« sporočila glavnemu vodstvu »Družbe sv. Cirila in Metoda« željo, da želi imeti ta korporacija, v kateri se osredotočuje vse avstr. jugoslovansko učiteljstvo, v glavnem vodstvu te družbe enega zastopnika. A vodstvu, ako nas spomin ne vara, se niti vredno ni zdelo, odgovoriti »Zavezi«. In »Zaveza«, mislimo, je bila opravičena sporočiti to željo družbi, ki je eminentno šolska. Ako lahko sede po sličnih družbah drugih narodov v glavnem odboru učitelji, upamo, da bi isto lahko storila tudi naša družba, in to tembolj, ker je ravno slov. učiteljstvo oni faktor, ki je največ pripomogel, da je družba dobila toliko dohodkov.

Sicer bi lahko napisali še mnogo, mnogo. A upamo, da zadostujejo te vrstice v informacijo vsem onim, ki imajo dobro voljo, koristiti slovenskemu narodu, posebno obmejnim Slovencem s tem, da preosnujejo »Družbo sv. Cirila in Metoda« v smislu onih, ki takorekoč nosijo glavno breme te družbe. Ako hoče imeti klerikalizem svoje šolsko društvo, slovodno mu, a naj ga vzdržuje s svojimi sredstvi!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega travna 1905 K 82.123.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pisarna^{*)}

za zdravljenje naših bolnih, stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXVIII.

Vprašanje: Kdo ima pravico razdelitve razredov med učiteljsko osobje, voditelj ali okrajni šolski svet? Kako je postopati, ako se provizoričen učitelj upre taki odredbi in pri okrajnem šolskem svetu išče in tudi najde zaslombe?

Trpin.

Odgovor: Pravico, razdeliti razrede med učiteljsko osobje ima domača učiteljska skupščina. Ako se je prov. učitelj pritožil nad tako razdelitvijo in iskal ter našel zaslombe pri okrajnem šolskem svetu, je najboljše, da se temu vda domača učiteljska skupščina s šolskim voditeljem vred. Pritožba na deželni šolski svet je sicer dopustna, a utegne biti brezuspešna. Lahko poizkusite! Dohtar Kosec.

*) Naročnike vabimo, naj se čim pogosteje zglasaajo za pojasnila v »Pisarni«. Pridobili smo zanjo zopet novih dohtarjev, da nam bo možno lažje ustrezati vpraševalcem. Opozarjamo, da je treba vsakemu vprašanju priložiti dve znamki po 10 h. Uredn.

XXIX.

Vprašanje: Ali je pisarnica šolskega voditelja pristopna predsedniku krajnega šolskega sveta ali kakemu drugemu članu ali sploh drugim občinskim zastopnikom, in to brez vednosti ali dovoljenja voditeljevega?

Odgovor: Šolska pisarnica, oziroma pisarnica šolskega voditelja ni tako javna kakor so šolske sobe; vendar pa je kot del šolskega posloplja last krajnega šolskega sveta. Zaraditega se šolski voditelj ne more braniti, da te sobe ne bi pokazal in odprl predsedniku ali drugim članom krajnega šolskega sveta. Rabiti je pa ne sme nihče drugi kakor šolski voditelj, dokler služi po sklepu šolskih gospod ta soba za šolsko pisarnico. Ako se je pa zakonitim potom drugače sklenilo, potem se pa zopet drugače postopa. — Občinski zastopniki pa nimajo sploh nič pravice do šole, torej tudi ne do pisarnice šolskega voditelja!

Dohtar Pravec.

XXX.

Vprašanje: Ali so kateheti na ljudskih šolah pravi člani domačih skupščin, ali se prištevajo k nepravim učiteljem (Nebenlehrer?) Ali imajo kateheti na ljudskih šolah sploh pravico glasovanja ali le takrat, kadar se tiče veronauka? V zakoniku namreč stoji: »Zadnji (nepravi učitelji) imajo sklepajoč glas le v slučajih, ko gre specialno za njih učence ali njih učni predmet; izven tega imajo samo posvetovalen glas.« Po našem mnenju sodijo katehete med te, zlasti ker niso vezani, udeleževati se dom. učit. skupščin, torej nimajo istih dolžnosti kakor drugi učitelji. Vendar hočejo nekateri katehete biti deležni vseh pravic. Nadalje prosim pojasnila, kdo ima pravico določati ure veronauka, kaplan kot katehet ali župnik kot njegov predstojnik? — e.

Odgovor: Kateheti so pomožni učitelji. K domači učiteljski skupščini morajo biti povabljeni. Pravice glasovanja nimajo; izjemoma le, kadar gre za veronauk in za klasifikacijo učencev iz veronauka. — Pravico določevati ure veronauka in vsem predmetom pa ima domača učiteljska skupščina, torej ne katehet in ne župnik. Urnik, ki je izdelan od domače učiteljske skupščine in potrjen od okraj. šolskega sveta, velja tako trdno kakor le kaj, če sta s tem katehet, oziroma župnik zadovoljna ali ne.

Dohtar Sila.

Črtice iz starodobne šole.

O bojih za starostne doklade in o sijajni zmagi.

(Konec.)

Tok časa se je od takrat izdatno predružačil. Učiteljstvo na Štajerskem in Kranjskem se je jelo gibati in se zavedati zakonito zajamčenih svojih pravic. O tem nas obvešča naš dični stanovski list »Učit. Tovariš« in »Učit. Pravnik«. Zakasnele kvinkvenije je potom učiteljskih rekurzov proti deželnim svetom že večkrat naučno ministrstvo, še večkrat pa upravno sodišče ugodno reševalo.

Zaradi svojih zakasnelih kvinkvenij (glede §-a 40) sem se odločil tudi jaz, da nastopim pot boja. Najprej si kupim znamenito knjigo »Judicate« za 12 kron. Po tej knjigi proučujem važne razsodbe upravnega sodišča, državnega sodišča in najvišjega dvornega sodišča o raznih zadevah pouka in šolskih ustanov. V prvem delu izdaje se obravnavajo zadeve bogočastja, v drugem delu pa zadeve šole. Izdajatelja sta II.

dela gg. dr. Fritsch in Harting, na Dunaju. Knjiga obsega 655 strani. Razsodbe zgoraj navedenih sodišč II. dela so razvrščene v 2156 rednih števil.

V svoj prilog dobim v knjigi »Judicate« št. 1287 razsodbo upravnega sodišča glede kvinkvenij z dne 5. januarja 1893, ki se glasi:

V definitivno nameščenje v trivijalnih šolah pred novimi zakoni, t. j. po stari politični šolski uredbi, se računani čas pravice za kvinkvenije po dekretu škofijskega konzistorija in ne po dekretu potrjenja k definitivnemu nameščenju po dež. vladi (Landestelle.)

Zaradi pravnostališnega zenačanja in naknadnega doplačila zakasnelih svojih starostnih doklad vložim dne 8. februarja 1902 prošnjo na c. kr. deželni šolski svet, sklicevaje se na omenjeni § 40 zakona z dne 3. novembra 1874, poudarjajoč zgoraj navedene tri razloge o svoji prvi definitivnosti iz leta 1867.

Deželni šolski svet je obravnaval o tej prošnji v seji dne 23. oktobra 1902, ki jo je seveda kategorično odklonil ter izdal z dopisom z dne 25. oktobra 1902, št. 851, to-le negativno rešitev:

Der k. k. Landesschulrat hat laut Erlass vom 25. Oktober 1902, Z. 851, in seiner Sitzung vom 23. Oktober 1902 Ihrem Gesuche vom 8. Febr. l. J. um Richtigstellung des Anfallstermines der I., II., III. und IV. Dienstalterszulage auf den 1. September 1879, 1. September 1884, 1. September 1889 und 1. September 1894, sowie um Gewährung der fünften Quinquennalzulage vom 1. September 1899 ab, aus nachstehenden Gründen keine Folge gegeben:

Nach § 27 des Gesetzes vom 3. November 1874, L. G. B. Nr. 30, hatten die wirklichen Lehrer nach Vollendung von 10 definitiven Dienstjahren Anspruch auf die erste Gehaltszulage.

Im § 40 des nämlichen Gesetzes wurde ein Uebergangsstadium geschaffen, wonach ältere definitive Lehrer, welche schon 15 aufeinander folgende Jahre gedient hatten, die erste Gehaltszulage erhielten.

Es ist wohl selbstverständlich, dass diese Jahre in definitiver Eigenschaft zurückgelegt sein mussten, um einen Anspruch auf diese Gehaltszulage erheben zu können.

Nachdem aber Sie erst im Jahre 1874 mit Decret des istrischer Landesschulrates vom 18. März 1874 Nr. 45 zum definitiven Lehrer in Hrušica ernannt worden waren, konnte Ihnen die erste Gehaltszulage unmöglich schon am 1. September 1879 gebühren.

Daraus ergibt sich auch, dass die Bestimmungen des § 40 auf Sie überhaupt keine Anwendung finden konnten, vielmehr Ihr Anspruch auf die erste Gehaltszulage nur nach § 27 des mehrerwähnten Gesetzes zu beurtheilen war.

Im Sinne dieses Paragraphen wurde Ihnen mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrates vom 19. März 1884, Nr. 351, die erste Gehaltszulage vom 1. April 1884 angefangen und zwar nach einer 10jährigen definitiven Dienstzeit zuerkannt.

Hievon werden Sie mit dem Bemerken verständigt, dass Ihnen zur eventuellen Ergreifung eines beim k. k. Landesschulrate einzubringenden Recurses an das k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht eine dem Zustellungstage folgenden Tage beginnende 60tägige Frist offen steht.

Die Beilagen Ihres Gesuches vom 8. Februar 1902 folgen anbei zurück.

K. k. Bezirksschulrat Volosca.

Der Vorsitzende:
Mannussi m. p.

Ta kategorična odklonitev moje v § 40. zakonito zamčene pravice me pa ni spravila iz mojega pravnega ravnateljstva, ker sem se nadejal že naprej, da bo odklonitev izgotovljena v tem smislu.

Misliti mi je bilo na rekurz. Najprej se obrnem pismo na dr. Laginjo s prošnjo, naj prevzame pravno zastopništvo. Ta mi takoj odgovori, da zaradi bolehnosti, zaradi prepornega obloženja z odvetniškim poslovanjem pri sodiščih mu

nikakor ni mogoče sprejeti zastopstva; vobče pa tudi ne, ker se on z administrativnimi zadevami sploh ne bavi.*)

Nasvetuje mi pa, obrniti se na vrlega strokovnjaka v šolskih administrativnih zadevah dr. Antona Piera Gambinija, odvetnika v Kopru, kot bivšega referenta šolskih zadev v istrskem deželnem odboru. Pismo se takoj obrnem nanj. Pojasnim mu vso zadevo. V svrhu brzega in gotovega odgovora priložim k listu 1 kuverto s svojim naslovom s prilepljenimi markami za rekomandirani odgovor. Zaman čakam do danes na odgovor!

Nadalje se obrnem na znamenitega odvetnika dr. Fuchsa na Dunaju. Ker le ne da odgovora, pišem g. Spinčiču na Dunaj ter ga prosim, naj interpelira dr. Fuchsa, hoče li sprejeti pravno zastopništvo v zadevi ministerijalnega rekurza. Gosp. Spinčič mi takoj odpiše, da je govoril z dr. Fuchsom, toda ker je jako preobložen z ogromnim odvetniškim poslovanjem in z delom v raznih odsekih državnega zbora, ne more nikakor sedaj sprejeti pravnega zastopstva.

Vsa ta smola na vseh krajih in koncih me nikakor ni uplašila, marveč me je ojačila s hrabrostjo, češ: »Čim trša je orehova lupina, tem zdravejše in boljše bo jedro!«

Končno se obrnem pismo na našega dičnega učiteljskega zaščitnika dr. Ivana Tavčarja, odvetnika v Ljubljani. Brzo mi ugodno odpiše, da sprejme pravno zastopništvo, toda nemudoma naj mu pošljem vse potrebne dokumente in pa tudi knjigo »Judicate«. Priložim naj 8 K za kolke in poštino, vse drugo hoče narediti brezplačno. Rekurz je bil vložil 7. januarja 1903.

Rekurz je poudarjal zgoraj navedene tri važne razloge, po katerih se smatra moje nameščenje s konzistorijalnim dekretom za definitivno, kar se tudi doslovno ujema z razsodbo upravnega sodišča z dne 5. januarja 1893 št. »Judicate« 1287.

K rekurzu sem priložil posebno prilogo »Izkaz starostnih doklad«, ki bi se bile morale meni v smislu § 40. priznati s 1. septembrom 1880, na katerih bi do 31. januarja 1904 vkup torej od vseh let moral prejeti K 7213/30, a prejel sem pa zaradi zakasnenja K 5523/20, torej naknadno mi pripada doplačila K 1690/10.

Ministrstvo je rešilo rekurz z dne 3. decembra 1903, z naslednjim odlokom:

Zufolge Erlasses des k. k. Landesschulrates vom 9. Jänner 1904, Z. 2784, wird Ihnen Nachstehendes eröffnet:

Mit Erlass vom 3. Dezember 1903, Z. 2199, hat das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht über Ihren Rekurs gegen den landesschulrätlichen Erlass vom 25. Oktober 1902, Z. 851, womit Ihr Gesuch um Richtigstellung der Anfallstermine Ihrer 1. bis 4. Dienstalterszulagen sowie um Gewährung der 5. Dienstalterszulage vom 1. September 1899 an abgewiesen wurde, auszusprechen gefunden, dass Ihnen die fünfte Dienstalterszulage vom 1. September 1900 an gebühre und flüssig zu machen sei.

Diese Entscheidung gründet sich auf die Erwägung, dass Sie seit dem 28. Oktober 1867 auf Grund der über Präsentation der Gemeinde Castelnovo erfolgten dekretmässigen Bestellung durch das bischöfliche Konsistorium Triest-Capodistria als »definitives Mitglied des Lehrstandes« im Sinne des § 40 des Gesetzes vom 3. November 1874, L. G. Bl. Nr. 30, anzusehen sind, wonach Sie in Gemässheit der nämlichen gesetzlichen Bestimmung nach Ablauf von 10 Jahren seit Geltung des Gesetzes vom 30. März 1870, L. G. Bl. Nr. 19, Anspruch auf die erste Dienstalterszulage hatten, was im weiteren Verfolge zur Anweisung der 5. Dienstalterszulage mit 1. September 1900 führt.

Was aber den Nachzahlungsanspruch betrifft, der im vergangenen bereits angewiesenen 1. bis 4. Dienstalterszulage anbelangt, so haben Sie sich in dieser Richtung dadurch präjudiziert, dass Sie mit Gesuch

*) Zopet dokaz, kako nujno nam je treba pravnih zastopnikov!

vom 14. Jänner 1884 unter Berufung auf § 27 des Gesetzes vom 3. November 1874 (10jähriger Dienstzeit) und unter Hinweis auf das Beststellungsdekret des k. k. Landesschulrates vom 18. März 1874, Z. 45, um die erste Dienstalterszulage eingeschränkt sind und selbe demzufolge auch vom 1. April 1884 zugesprochen erhielten. Unter solchen Umständen muss mit der Rechtskraft der bezüglichen Anweisungserlassen des Landesschulrates und der hierauf basierenden weiteren, betreffend die 2.—4. Dienstalterszulage dormalen gerechnet werden, und kann eine Nachzahlung aus dem Titel der verspäteten Anweisung nicht stattfinden, in welcher Richtung der Rekurs demnach abgewiesen wurde.

Wegen eventueller Erwirkung dieser Nachzahlung mit Rücksicht der formellen Mängel Ihres diesbezüglichen Anspruches müssten Sie den Gnadenweg betreten.

Behufs Verschung des h. ä. Verständigungsdekretes mit der vorgeschriebenen Stempelgebühr wollen Sie einen Stempel von 7 K 50 h anher senden.

Der Vorsitzende:
Mannussi m. p.

Odlok rešenega rekurza mi je došel dne 28. januarja 1904. Pri davčnem uradu Podgradom pa mi je bilo nakazano in izplačano na V. kvinkveniji K 410.

Glede drugega dela ministerijalnega odloka, s katerim se je naknadno doplačilo zakasnelih kvinkvenij odklonilo ter se me je zavrnilo na milostno pot, sem zopet moral na več mestih povpraševati in reči morem, da so mi bili podani različni nasveti, kako bi bilo treba milostno prošnjo stilizovati. Nekateri so mi svetovali, predložiti prošnjo milosti naučnemu ministrstvu, da me postavi potom posebne naredbe v prvotno moje pravno stališče; drugi so mi svetovali, da se naj obrnem na deželni šolski svet; tretji na deželni odbor istrski; četrti na deželni zbor in to je svetoval tudi dvorni svetnik in referent v deželnem šolskem svetu g. Chermak.

Tedaj se obrnem na g. dr. Henrika Tuma, odvetnika v Gorici, za sestavo prošnje v italijanskem jeziku. Tuma je je bil takoj pripravljen zadevo sprejeti, pripomnil pa je, da moj pravni zastopnik ministerijalnega rekurza ni prav storil, da se je zadovoljil z odlokom ministerijalnega rekurza, ampak bi bil moral apelirati na upravno sodišče.

Doznalo se je, da je istrski deželni odbor proti ministerijalnemu odloku vložil priziv na upravno sodišče. O tem prizivu me je obvestil c. kr. okrajni šolski svet v Voloskem, ki mi je vračal vloženo prošnjo milosti za naknadno doplačilo zakasnelih kvinkvenij z opombo, da se do končne razprave priziva deželnega odbora na upravno sodišče ne more upoštevati prošnja milosti, ampak naj se je zopet predloži šele po izidu rzsodbe. O tem sem obvestil takoj gosp. odvetnika dr. Tuma, ki mi sporoča, da ga ta zadeva jako zanima, da bo do rzsodbe trajalo dve leti in o izidu naj ga obvestim, da napravi priziv na državno sodišče.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Za letošnjo XVII. glavno skupščino »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« v Pulju dne 13., 14. in 15. avgusta so prijavljene nadalje sledeče razprave: Najnovejši pojavi na šolskem polju. Poročevalec gosp. Jos. Brinar, učitelj v Sevnici. II. Učiteljski stan, — najlepši stan. — Študija slovanskega učitelja ob jezikovni meji.

Stavki: 1. Ob jezikovni meji naj delujejo najboljše učiteljske osebe. 2. Ob jezikovni meji naj skrbi učitelj v prvi vrsti za svoj ugled. 3. Ob jezikovni meji zbujaj učitelj v šoli in zunaj šole pravi domoljubni slovanski čut ter krepki

slovanske korporacije (društva, zadruge). 4. V šoli in izven nje bodi pravičen v jezikovnih in narodnih vprašanjih. III. Predlog: »V bodočem letu zboruj »Zaveza« na Koroškem«. Poročevalec g. Iv. Lapajne, ravnatelj v Krškem. Vodstvo „Zaveze“

Deželno slov. učiteljsko društvo v Ljubljani je imelo dne 29. maja t. l. svojo drugo odborovo sejo. Ko je predsednik pozdravil polnoštevilno došle odbornike, posebno pa še novovstopivšega g. Iv. Brneta, se je rešilo več došlih dopisov. — Delegatom za zborovanje »Zaveze« so bili izvoljeni: Dimnik Jak., Furlan Jak., Likar Janko in Režek Juraj. Sprejel se je tudi nasvet, da naj bi si ustanovilo vsako učiteljsko društvo nedotakljivo glavnico, od katere bi se smele vzeti le obresti. Po tem sklepu se bo društvo takoj ravnalo, kar priporoča tudi vsem okrajnim učiteljskim društvom.

Iz deželnega slov. učit. društva v Ljubljani. Odbor najvljudneje prosi, vsa okrajna učiteljska društva, da blagovole uvaževati nasvet ustanovitve nedotakljive glavnice. Nadalje ravnoista opozarja na dopis »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« ter jih prosi, da bi se vsako društvo ravnalo po tem dopisu in mu tudi ugodilo. Gg. društveni predsedniki in tajniki naj blagoizvole tudi opomniti svoje člane na prošnjo, da bi se mnogobrojno oglasili k sodelovanju vrtno veselice na korist Učiteljskemu konviktu. Dosedaj se je oglasilo še prav malo gg. tovarišev in — še nobena gdč. tovarišica.

Prosimo, da se takoj oglase vsi gg. tovariši pevci in gdč. tovarišice pevke, da se jim bodo pravočasno poslale potrebne note.

Društva učiteljev in šol. prijateljev okraja logaškega občni zbor se vrši v četrtek, dne 15. junija 1905, ob pol 11. uri dopoldne v šoli v Begunjah. Vzpored: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo računskih pregledovalcev. 5. Volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze«. 6. Volitev predsednika in odbora. 7. Volitev računskih pregledovalcev. 8. Določitev letnega prispevka. 9. Predlogi. Po zborovanju skupni obed pri g. J. Stergulcu. Skupni voz iz Dol. Logatca in Starega trga do Begunj na razpolago. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo kočevskega okraja je imelo letos dve zborovanji, in sicer prvo 13. aprila v Ribnici, a drugo 18. maja pri Sv. Gregorju nad Sodražico. Prvega zborovanja se je udeležilo primerno število učiteljev in učiteljic, seveda največji kontingent je bil iz Ribnice in Vel. Lašč.

Po presrčnem pozdravu društvenega predsednika tov. St. Tomšiča prevzame predsedstvo tov. Gregorač ter da besedo prvemu poročevalcu K. Finku iz Vel. Lašč, ki razvija konferenčno temo »Veverica« po biologičnih načelih. Poročevalec razdeli vso snov na posamezne oddelke ter napiše po oddelkih vodilne besede, ki so potem podlaga formuliranim stavkom.

K tej točki se oglasi tov. Štefančič, ki še obširneje razvija vso snov. Zbrano učiteljstvo je pazljivo sledilo skrbno sestavljenima referatoma, ki sta ponudila vpogled v najnovejšo metodo prirodoznanskega pouka.

K drugi točki dnevnega reda »Kaj naj se poučuje iz kmetijstva v ponavljalni šoli« nam je podal mojstrsko sliko izkušeni šolnik tov. Tomšič.

Vsebine njegovega govora ne morem priobčiti, ker bi dopis utegnil postati preveč obširen, želja vseh učiteljev-vrtnarjev je ta, da bi referent priobčil svoj elaborat v kakem stanovskem listu.

Ker je že odzvonilo poldne, se je ostali dnevni red preložil na prihodnje zborovanje, ki naj se vrši pri Sv. Gregorju 18. maja, kjer bo društveni tajnik obširneje poročal o društvenem delovanju za l. 1904.

18. maja je bil pravi aprilski dan. Zdaj solnce, zdaj dež. Ni čuda, če je bila udeležba prav pičila. A kar nas je bilo, »bili smo ljudi«. Zbirali smo se počasi, ker Sv. Gregor ni baš v ravnini.

Od ene strani prikoračita dva, od veliko laške štirje, a glavna četa z g. nadzornikom Turkom pa od Sodražice.